

מים חמים בשבת, ודן שם בההיתר של האמרי יושר דלא נאסר מטעם דשיל"מ. משום שהאיסור (-דהיינו שנתבשלו המים הקרים) בא לעולם בתערובות, כלומר אחרי שכבר נתערב במים החמים).

★★

בהסכמת הייטב לב לספר מראה יחזקאל כתב ליישב ראי' זו מתוס', דאילו דשיל"מ לא הי' בטל מה"ת לא הי' סברא לחלק בין נולד בתערובות או לא. וזהו בכלל כוונת התוס', דכיון דדשיל"מ בטל מה"ת גם נולד בתערובת שרי.

★★

בגמ': רבי דוסא אומר לעיתותי ערב אומר כל ש'לקטו עניים יהא הפקר.

ופירש רש"י, 'רבי דוסא - לענין לקט קציר קמירי, דקיימא לן שני שבולין לקט שלש אינו לקט, ואין כל העניים בקיאיין בהלכה, לפיכך צריך בעל הבית להפקיר'.

בהר צבי (פר' קדושים) ביאר לפי זה את הסמיכות בין הציווי 'לעני ולגר תעזוב אותם (ויקרא יט י) הנאמר בחיובי לקט שכחה ופאה, לבין אזהרת 'לא תגנובו' (שם יא), דהנה כמבואר ברש"י, אין כל העניים בקיאיין בהלכה זו דלפיכך צריך בעל הבית להפקיר, ולכך זקוקים העניים לאזהרה מיוחדת של 'לא תגנובו' דווקא בסמוך למצות לקט שכחה ופאה, שילמד דיני לקט שכחה והפקר היטב, ולא יכשלו באיסור גניבה.

★★

בגמ': ושמענין ליה לרבי יהודה בעלמא דלית ליה ברירה.

בפרשת קרח נאמר (במדבר טז, טו), 'ויחר למשה מאוד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם וגו', ופירש רש"י, 'אל תפן אל מנחתם וכו' - ומדרשו אמר יודע אני שיש להם חלק בתמידי ציבור, אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון, תניחנו האש ולא תאכלנו'. וצריך ביאור, מדוע רק על מנחה ביקש שלא יתקבל חלקם, ולא על אשר הקרבנות.

וביאר בילקוט עני (פר' קרח), דלכאורה צריך להבין, כיצד ביקש משה שחלקם ישראל באש, הרי אם חלקם

יכול לומר בשעה שאופה המצות שאינו רוצה לזכות בהפירורים שיתחמצו, וכיון שאינו זוכה בהם ממילא אינו עובר עליהם בכל יראה.

ובש"ד חמד (אות ה' פאת השדה סוף סי' י"ד) תמה מדברי הנתיבות עצמו בספרו מקור חיים (סי' תמ"ח ט') שכתב שחמץ שגזלוהו לפני הפסח אין הנגזל יכול לבטלו כיון שאינו ברשותו, והרי לפי מש"כ כאן אין זה אלא כסילוק שלא יכנס לרשותו דמהני אפי' אם עדיין לא בא לעולם.

★★

בגמ': כל הנלקט מזה יהא מחולל'.

וכתבו התוס' (ד"ה כל הנלקט) וא"ת כי קאמר כל המתלקט הא לא מועיל למה שגדל אח"כ, וי"ל כו' ועוד דשמא הי' בטל ברוב, ואע"ג דדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל, מ"מ מדאורייתא בטיל.

בשו"ע או"ח סי' ש"כ (סעיף ב') וביו"ד סי' ק"ב סעיף ד' בהגה"ה הביאו מהמרדכי דהא דקיי"ל דדבר שיש לו מתירין לא בטיל, היינו דוקא אם הי' האיסור פעם בפני עצמו, אבל אם נולד האיסור בתערובות עם ההיתר בכי האי גוונא בטיל.

ולכך ענבים שיוצא מהן יין בשבת, שהיין הוא אסור ומוקצה, ונתערב אותו יין ביין היתר אסור משום דשיל"מ ככל מוקצה, דהרי לאחר שבת י"ל היתר, מ"מ גיגית מלאה ענבים, ויש שם כבר יין מלפני השבת ונסחט לתוכו יין מהענבים בשבת, כיון דנולד בתערובות שרי.

(והוסיף הגרעק"א (יו"ד סי' ק"ה ס"ק ד') עוד דוגמא שאם הי' מעורב קמח חיטים בקמח שעורים והוא נדר מקמח חטים הי"ז בטל ברוב, ולא הוה דשיל"מ, כיון שנולד האיסור בתערובות).

אמנם מתוס' כאן שכתבו דאם מחלל הפירות מה שגדל אח"כ אוסרם משום דשיל"מ, והרי אין האיסור ניכר בעולם ונולד בתערובות, מוכיח מזה הגרעק"א ביו"ד (סי' ק"ב ל"ג) והגר"א (שם סקט"ז) שחולקין על שיטה זו, וסוברים שאף שאין האיסור ניכר ונולד בתערובות גם כן אוסר בדשיל"מ.

ועיין מש"כ בזה בשו"ת מנחת יצחק חלק ב' סי' ע' וסי' ע"א. (הנידון הי' בגוי ששפך מים קרים לתוך דוד של